

“Igualada, ciutat d'entitats”

Benvolguts Sr. Alcalde, senyores i senyors regidors, diputats al Parlament, Sr. President de l'Antic Gremi de Traginers d'Igualada, Sr. President d'Honor, membres de la Junta, banderers, pubilles, amics i amigues.

Gràcies per deixar-me ser avui aquí per participar en aquest acte: no és un agraïment protocol·lari: us dic molt sincerament que és un honor poder participar en la festa dels Tres Tombs més antiga de Catalunya; una festa que té 190 anys d'història i molts reconeixements: té la medalla d'or al mèrit cultural de la Diputació de Barcelona, té la medalla d'or de la ciutat, l'any 1981 va ser declarada d'Interès Turístic per part de l'Estat espanyol, fa 2 anys va rebre la Creu de Sant Jordi i l'any passat va ser declarada Festa Tradicional d'Interès Nacional. Però el reconeixement més gran, el que té més valor de tots és el de la ciutadania: La Festa dels Tonis és esperada per tots els igualadins i igualadines, de totes les edats any rere any.

Fins i tot els que no formem part del Gremi i que no hem tingut avantpassats traginers, tenim molts records que van lligats als Tres Tombs: la Patera forma part de la banda sonora de la nostra infància juntament amb el so del picar de les ferradures sobre les llambordes de la Rambla, els picarols i les campanes, i la imatge fascinant i magnètica per uns ulls d'infant de la diligència, els cavalls, els carruatges, el carro del Sant, el carro de palla, les banderes...

Voldria agrair a l'Antic Gremi de Traginers d'Igualada que hagi entregat la bandera petita a la ciutat, aquesta bandera de l'any 1822 que ha pogut ser restaurada gràcies a les aportacions desinteressades dels socis. Que aquesta bandera hagi arribat fins als nostres dies és com un petit miracle perquè ara sí que es valora molt el patrimoni, però cent anys enrere no era així; i malauradament la història està plena de peces de gran vàlua perdudes o malmeses per la indiferència dels seus propietaris. Per això és

bo retre homenatge a la família Castells de la nissaga dels Bonetos que l'any 1936 van tenir la capacitat de visió –i la valentia- de veure que allò s'havia de preservar, que allò algun dia en el futur seria un important testimoni de la història del Gremi.

L'entrega de la bandera és un exemple més de l'obertura a la ciutat que ha caracteritzat sempre al Gremi, una mostra més de la seva generositat. Per sort hi ha aquella dita que diu que “Qui sembra, cull” i que en el cas del Gremi és ben veritat: la generositat del Gremi li va ser retornada quan aspirava a rebre la Creu de Sant Jordi. Durant tot el procés de recollida d'adhesions, que va ser molt emocionant, l'entitat va rebre moltíssims suports a Igualada, a l'Anoia i a nivell nacional: al Parlament tots els grups parlamentaris s'hi van sumar des del primer moment.

Aquesta va ser una història que va acabar bé, i els casos d'èxit són necessaris per superar el tràngol actual; més enllà de les dificultats econòmiques tenim una gran ciutat de persones actives i compromeses. Subscriu l'eslògan M'agrada Igualada. M'agrada per diversos motius però, sobretot, perquè Igualada és una ciutat d'entitats. Només en l'àmbit cultural a Igualada hi ha al voltant de 150 entitats i s'hi han de sumar les esportives, les juvenils, les entitats del tercer sector, les de la gent gran, les associacions de veïns, etc.

No és només una qüestió de quantitat sinó de qualitat: a més de l'Antic Gremi de Traginers hi ha dues entitats més que tenen la Creu de Sant Jordi: l'Ateneu Igualadí i la coral la Llàntia. I la Festa dels Reis d'Igualada va aconseguir l'any passat el reconeixement de Festa Popular d'interès cultural.

Les entitats, associacions, gremis, ateneus, han estat claus a la història del nostre país; gràcies a les entitats van perdurar les nostres tradicions, es va conservar el patrimoni i es va mantenir viva la nostra cultura durant la llarga nit del franquisme. Les entitats han estat una autèntica escola de democràcia, han impulsat lluites socials, i han arribat allà on no arribava l'administració. El nostre país malauradament no disposa d'un Estat propi i per tant no té les eines que tenen la resta de països del món per defensar i promoure la seva cultura i les seves tradicions, per això el paper del que s'anomena “societat civil” o “moviment associatiu” a Catalunya ha estat fonamental. Som on som

perquè el compromís ha guanyat l'individualisme, perquè homes i dones amb dedicació i energia han participat en la vida democràtica de les seves comunitats.

No en som prou conscients. És fàcil caure en els tòpics i dir, per exemple, que els joves d'ara no s'interessen per res. Que són NINIS que han caigut en un espiral d'oci i consumisme. No és cert i no és just. Igualada és plena de joves que fan voluntariat, que fan de monitors de lleure als més petits dedicant-hi moltes hores sense cobrar ni un cèntim i assumint molta responsabilitat: al Cau, al Torxa, a les Corals infantils... joves compromesos amb la ciutat.

Si és cert, com diuen, que l'estat de salut d'una societat es pot mesurar per la quantitat i vitalitat de les seves associacions podem dir que Igualada és una ciutat sana, plena d'entitats que s'organitzen quan volen i com volen, en associacions independents del poder polític, plurals i populars que fan un paper social i que difonen la seva activitat amb la voluntat última de transformar la ciutat.

No vull que s'interpreti que relego a segon terme l'activitat política. Sóc una gran defensora de la política com a via més efectiva per canviar la societat; i puc dir que, malgrat el desprestigi que arrossega la política, és plena de persones amb autèntica vocació de servei. Però la cultura és massa important com per deixar-la, només, en mans dels polítics.

I quan som capaços de fer pinya la societat civil i la política és quan som "imparables".

Fixin-se que la majoria dels grans esdeveniments de la ciutat són impulsats per entitats, a banda dels Tres Tombs en posaré alguns exemples:

-La Mostra de Teatre infantil i juvenil va ser creada l'any 1990 per una entitat: Rialles (ara La Xarxa).

-La Festa de Reis, que del 1899 la va començar a organitzar el Centre Catòlic i ja des de fa molts anys ho fa la Comissió Organitzadora de la Cavalcada de Reis.

-La Fira d'Igualada.

-Festival Zoom de Cinema, que neix al si de l'Ateneu igualadí.

-El REC.0 que s'ha convertit en la cita comercial més important de la ciutat i que va sorgir de la inquietud d'una entitat Els Amics del Rec, de relançar el barri del Rec.

-**La rebuda de la Flama del Canigó**, que organitza l'Associació Flama del Canigó.

-**Una part molt important de la Festa Major** l'organitza la Collonada, les Barraques són portades per les entitats i les cercaviles són protagonitzades bàsicament per les entitats igualadines.

Un altre exemple (aquest més puntual):

-Fa tot just 3 setmanes una plataforma ciutadana, Igualada x Igualada, va organitzar una recollida d'aliments que va mobilitzar 70 entitats i milers de ciutadans i es van recollir en un sol dia 22.000 quilos d'aliments, en una mobilització solidària sense precedents.

A més d'aquests grans esdeveniments que he citat, durant l'any una part de la programació cultural de la ciutat també es deu a les entitats: Cine-Club Ateneu, Auga, Teatre de l'Aurora, Paranoia Accions, Xarxa, les corals, els Moixiganguers, etc.

No existeixen xifres comparatives entre ciutats, però estic convençuda que som una de les ciutats de Catalunya amb més entitats per metre quadrat. I això vol dir que malgrat tot estem vius, hi som, ens movem, ens organitzem i, en definitiva, construïm.

Els Tonis són un gran exemple de tot això. Però, a més, reuneixen uns valors fonamentals que voldria destacar ja per acabar: La tossuderia, el respecte pels animals i la capacitat d'obertura i modernització.

-La Tossuderia: La festa dels Tres Tombs s'ha celebrat ininterrompudament durant 190 anys fins i tot en les condicions històriques més adverses: en dictadura i democràcia, amb neu i sota la pluja: sempre. Sense tossuderia no s'hauria pogut preservar una tradició històrica que es va perdre a moltes altres ciutats perquè els anys 60 i 70 es van anar substituint progressivament els animals per maquinària en el cas de l'agricultura i també van anar perdent pes en el transport. Expliquen els historiadors que això va fer que la festa s'aprimés o es perdés en la majoria de ciutats amb només dues excepcions: Vilanova i la Geltrú i Igualada.

-El respecte pels animals

Els protagonistes de la festa dels Tres Tombs són els animals i se'ls tracta amb estima i respecte. Pot semblar obvi però ho poso de relleu perquè malauradament sovint quan

un animal és el centre d'una festa és perquè se'l maltracta. Per sort, Catalunya sempre ha estat una societat avançada en aquest aspecte: vam ser dels primers països d'Europa que vam fer una llei de protecció dels animals, i fa només dos anys el Parlament va reformar la llei per prohibir les curses de braus. Els Tres Tombs són l'exemple de com fer una festa no pas utilitzant els animals sinó en honor als animals.

-Capacitat d'obertura i modernització

Hi va haver una època en que els traginers representaven més bé que ningú el progrés. El transport de mercaderies en carros va ser un avenç social i econòmic, van ajudar a fer créixer les ciutats i a traslladar persones d'un punt a l'altre del món.

La festa és doncs progrés i és també obertura: no és una festa tancada d'un gremi sinó que compta amb una gran implicació ciutadana. No s'ha encallat en el passat, la festa s'ha anat adaptant als nous temps i dels diversos exemples que hi ha en trio un que és la participació de les dones a la festa –ja sigui com a abanderades o com a pubilles. Els avantpassats traginers estarien orgullosos de veure el nivell de formació que tenen les pubilles d'enguany: estudiants universitàries de filologia anglesa, d'arquitectura i de medicina. No fa gaires anys era impensable que les dones anessin a la universitat. Ara les dones fan castells, arriben amb els Reis la nit del 5 de gener, i participen a la festa dels 3 tombs com un més. Una prova que les entitats estan vives i evolucionen amb la societat sense perdre l'essència que les fa especials.

Acabo ara sí fent una crida a participar en tots els actes de la Festa i els agraeixo, de nou, que siguin tan tossuts, i ens recordin, com feia Raimon, que qui perd els orígens perd la identitat.

Moltes gràcies.

Marina Llansana i Rosich